

Velilere Göre İlkokul Üçüncü ve Dördüncü Sınıflarda Özel Ders¹

Private Lessons in Third and Fourth Grade Primary School According to Parents

 <https://doi.org/10.52105/temelegitim.1460932>

Karani BOZGURT²

 <https://orcid.org/0009-0006-2022-9824>

Mustafa BAŞARAN³

 <https://orcid.org/0000-0003-1684-5852>

Geliş Tarihi/Received: 28/03/2024 Kabul Tarihi/Accepted: 20/04/2024 Yayın Tarihi/Published: 15/10/2024

Özet:

Araştırmada ilkököl üçüncü ve dördüncü sınıfa devam eden ve özel ders alan öğrenci velilerinin özel ders almaya ilişkin görüşleri, karşılaştıkları problemler ve çözüm önerilerinin tespiti amaçlanmıştır. Araştırmada nicel araştırma desenlerinden tarama deseni ve veri toplamak için anket kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul ili Eyüpsultan ilçesinde yaşayan ve özel ders alan 25 ilkököl üçüncü sınıf öğrencisi ile 25 dördüncü sınıf öğrencisinin aileleri oluşturmuştur. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre ailelerin ve öğrencilerin özel derslerden genel olarak memnun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ailelerin özel ders aldırmasının temel amaçları ise öğrencinin düzenli ders çalışma alışkanlığı kazanması ve akademik başarının artmasıdır. Velilerin özel derse ilişkin karşılaştıkları temel problemler ise, ders ücretlerinin pahalı olması ve velinin evde beklemek zorunda kalmasıdır. Veliler özel derslerin başarısının artması için özel öğretmenlerin derslere hazırlıklı gelmelerini, ders sonunda kendilerini bilgilendirmelerini, dersleri konu ve soru odaklı işlemelerini ve derslerde öğrenci ile ders dışı konuşmaların mümkün olduğunca kısa tutulmasını önermektedir.

Anahtar kelimeler: Özel Ders, Özel Öğretmen, Gölge Eğitim

Abstract:

The aim of the research is to present the opinions of parents of students attending third and fourth grades of primary school and taking private lessons about private tuition, the problems they encounter and solution suggestions. Scanning design, one of the quantitative research designs, and survey were used to collect data in the research. The study group of the research consists of the families of 25 third grade and 25 fourth grade primary school students living in the Eyüpsultan district of Istanbul and taking private lessons. According to the findings of the research, it was concluded that families and students are generally satisfied with private lessons. The main purpose of families in taking private lessons is for the student to gain regular study habits and increase academic success. The main problems that parents face regarding private lessons are that the lessons are expensive and the parent has to wait at home. In order to increase the success of private lessons, parents suggest that private teachers come to lessons prepared, inform them at the end of the lesson, teach the lessons topic and question-oriented and keep out-of-class conversations with the students as short as possible.

Key Words: Private Lesson, Private Teacher, Assistive Education

Önerilen Atıf Bilgisi/To Cite This Article: Bozgurt, K. ve Başaran, M. (2024) Veli Görüşlerine Göre İlkokul Üçüncü ve Dördüncü Sınıflarda Özel Ders. Temel Eğitim Dergisi, 24, 34-43.

Bu makale Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) lisansı ile lisanslanmıştır. Makalenin okuma, indirme, kopyalama, dağıtma ve yazdırma hakları herkes için kalıcı olarak serbest bırakılmıştır.

This article is licensed under Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) license and permanently free for everyone to read, download, copy, distribute and print.

¹Bu çalışma, *İlkokulda Özel Ders: Beklentiler, Sorunlar ve Çözüm Önerileri (Üçüncü ve Dördüncü Sınıf Örnekleme)* isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² karani3334@hotmail.com, MEB, İstanbul, Türkiye

³ mbsrn@yildiz.edu.tr, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul, Türkiye

1. Giriş

İnsanlar var olduğu ilk dönemlerden bu yana en etkili ve doğru eğitimin ne olduğuna dair sürekli bir arayış içindedirler. Bu arayışın temelinde ise eğitimden ne beklendiği yatmaktadır. Dolayısıyla eğitimde temel soru eğitimin nasıl olması gerektiği değil ne amaçla yapılacağıdır. Bu bağlamda eğitimin temel konusunun insanı geliştirmek olduğu söylenebilir (Çağlayan, 2015). Bir diğer ifadeyle eğitim, kişiyi ve içinde bulunduğu toplumun yapısını düzenleyen ve gelişmesini saylayan bir süreçtir. Eğitim insanın doğumundan başlayıp ölümüne kadar devam eden bir süreç olduğundan okul ile de sınırlı değildir. Hayat boyu devam ettiğinden eğitimi, mekân ve zaman olarak sınırlandırmak mümkün değildir. Bununla birlikte toplumun geleceğine yön veren temel süreç olduğundan eğitimi, rastlantılara bırakmak da mümkün değildir. Eğitim her ülkede belli bir program dâhilinde ve belirli politikalarla sürdürülmektedir (Dinçer, 2003). Türkiye Cumhuriyeti Devleti de kendi belirlediği amaçlar ve hedefler doğrultusunda kendine has eğitim sistemi oluşturmuştur. Bu sistem oluşturulurken başta anayasa, kanun ve yönetmelikler, kalkınma programı, millî eğitim şuraları ile hükümet programları dikkate alınarak hazırlanmıştır (Töremen, 2009). Bu bağlamda Türk eğitim sistemi, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin amaçladığı ve hedeflediği toplum düzenine uygun insan yetiştirme görevini üstlenmiştir (Anıt, 2021). Türkiye Cumhuriyeti'nde eğitim faaliyetleri devletin denetimi altında örgün ve yaygın eğitim kurumlarında yapılmaktadır. Örgün eğitim, belirli bir program doğrultusunda belirli yaş gruplarından oluşan kişilere okul çatısı altında verilen düzenli eğitim olarak tanımlanmaktadır (Pehlivan, 2015). Yaygın eğitimi ise herhangi bir nedenden dolayı örgün eğitimden mahrum kalan ya da örgün eğitimden yararlanamayan kişilerin, belirli amaç ve ihtiyaçlar doğrultusunda belirli bir plan, program çerçevesinde aldıkları eğitim olarak tanımlamak mümkündür (Celep vd., 2014).

Yaygın eğitimin bir türü olan özel ders, okullardaki müfredata uygun ve eş süreçli olarak sürdürülen, hafta içi okul saatleri öncesinde veya sonrasında, hafta sonu ya da resmî tatil günlerinde alınan dersler olarak tanımlanmaktadır (Bray vd.,2016). Tarihî vesikalar incelendiğinde, özel derslerin normal müfredat kadar eski olduğu, Roma ve Yunan devletlerinde de özel derslerin olduğu görülmektedir. (Gündüz, 2003). Orta Çağ Avrupa'sında özel dersler kiliseler tarafından verilmiştir. Ayrıca 12. yüzyıldan itibaren İngiltere'de soylular için gerekli olan eğitimin özel öğretmenler tarafından veriliği bilinmektedir (Gordon & Gordon, 1990). Felsefe yüzyılı olarak da bilinen Aydınlanma Çağıyla birlikte kızların okullara gönderilmemesinden dolayı kız çocukları için gerekli olan eğitimin de genellikle özel derslerle sağlandığı gözlemlenmektedir. Osmanlı İmparatorluğu'nda ise özellikle Tanzimat Dönemi sonrasında ekonomik durumu yerinde olan ailelerin çocuklarını evde eğitmek amacıyla genellikle kadın öğretmenlerden (mürebbiyeler)özel ders aldırılmışlardır. Mürebbiyeler, eğitimden sorumlu olduğu öğrencinin ailesi ile birlikte yaşamaktadır. Çocuklara özel ders için tutulan mürebbiyeler çoğunlukla Fransız'dır. Bunun nedeni ise çocuklara dil eğitiminin de bu mürebbiyeler tarafından verilmesidir (Ceran, 2002; Ulu, 2014). Cumhuriyet dönemine gelindiğinde ise milliyetçilik düşüncesinin yaygınlaşmasıyla birlikte mürebbiyeler tarafından verilen özel derslerde gözle görülür derecede bir azalma olmuş ve eğitimin devlet tarafından verilmesi gerektiği düşüncesi benimsenmeye başlamıştır (Ördem, 2015).

Sınav odaklı eğitim sistemi özel dersle ihtiyacın temel sebeplerinden biri olarak görülmektedir. Mevcut eğitim sisteminde özel ders ihtiyacı her geçen gün artmaktadır. Merkezî sınav sistemlerinin varlığı öğrenciler arasındaki rekabeti de artırmaktadır. Bir diğer deyişle öğrenciler arasındaki başarıya odaklı rekabetçi ortam hem aileleri hem de öğrencileri de özel ders almaya yönlendirmektedir (Saracaloğlu vd., 2014). Okulların öğrenciye sundukları hizmetlerin ve eğitimlerin niteliğinin farklı olmasından dolayı ortaya çıkan eşitsizlikleri azaltmak amacıyla da aileler özel ders almaya yönelmektedir (Yıldızhan, 2015). Ayrıca aileler hayatın getirdiği yoğun çalışma temposundan dolayı çocuklarının dersleriyle yeterince ilgilenememektedir. Bu durum ailelerde endişe yaratmaktadır. Ayrıca aileler çocuklarının muhtemel akademik başarısızlıklarından dolayı kendilerini sorumlu görmektedir. Bu nedenle aileler bu sorumluluk duygusundan kurtulmak ve kendilerini rahatlatmak amacıyla çocuklarına özel ders aldırabilmektedir. (Rutz & Balkan, 2016). Ancak sebep ne olursa olsun özel dersler sayesinde öğrencinin sınıf içi başarısının arttığı; yapılan sınavlarda öğrencilerin daha başarılı olduğu ve öğrencinin gözlem ve birlikte çalışma gibi kabiliyetlerinin de geliştiği bir vakiadır (Silova, 2009; Bray & Lykins, 2012).

Türkiye'de özel dersle ilişkili olarak yapılan çalışmaların genel olarak fırsat eşitliği, rekabet ortamı ve özel derslerin maliyetine odaklandığı görülmektedir. Özellikle ilkökulda özel derslerin ve ailelerin özel derse ilişkin görüşlerinin ise yeterince ele alınmadığı söylenebilir. Oysa ilkökul çağında alınan özel dersler hem öğrenci hem de aileler için oldukça önemlidir ve ilkökulda özel ders aldırma

oranı gün geçtikçe artmaktadır. Zira ilkököl, akademik kariyerin temellerinin atıldığı dönemdir. Bu dönemde alınacak eğitim, çocuklarının hayatlarına yön verecektir (Gümüş, 2021).

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada ilkököl üçüncü ve dördüncü sınıfa devam eden çocuklarına özel ders aldırılan ailelerin, özel ders aldırılmaya ilişkin görüşlerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Bu amaç doğrultusunda araştırmada şu soruların cevapları aranmıştır:

- Çocuklarına özel ders aldırılan velilerin özel ders aldırma nedenleri nelerdir?
- Çocuklarına özel ders aldırılan velilerin özel ders sürecinde karşılaştıkları problemler nelerdir?
- Çocuklarına özel ders aldırılan veliler, özel derslerin etkililiğini arttırmak için hangi önlemlerin alınmasını önermektedir?

2. Yöntem

İlkököl üçüncü ve dördüncü sınıfa devam eden çocuklarına özel ders aldırılan ailelerin, özel ders aldırılmaya ilişkin görüşlerinin tespit edilmesi amacıyla yapılan bu araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama yöntemi kullanılmıştır. Veriler anket yardımıyla toplanmıştır. Bu yaklaşımda normalde deneysel desenlerle elde edilebilecek veriler çok sayıda deneğe ulaşmak için anket vb. ölçme araçlarıyla toplanmakta, kullanılan değişkenler arasındaki ilişkiler ise ilgili istatistik testler aracılığıyla tespit edilmektedir (Subaşı & Okumuş, 2017).

Araştırmanın Örnekleme

Araştırmanın çalışma evreni, İstanbul ili Eyüpsultan ilçesinde yaşayan ve ilkököl üçüncü ve dördüncü sınıfa giden öğrencileri için özel öğretmenle çalışan aileler ve bu ailelerin çocuklarından oluşturmaktadır. Bu ailelerden 50 tanesine amaçlı örnekleme yöntemlerinden kartopu örnekleme yöntemi kullanılarak ulaşılmış ve çalışma gerçekleştirilmiştir. Araştırmada öncelikle özel ders veren sınıf öğretmenlerine, sonrasında bu öğretmenlerin yönlendirmesiyle özel ders alan ailelere ulaşılmıştır. Kendisiyle çalışma yapılan velilerin yönlendirmesiyle çalışma yapılacak diğer veliler tespit edilmiştir.

Tablo 1: Örnekleme Alınan Ailelerin Çocuklarının Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı

	F	%	
Cinsiyet	Kız	29	29,0
	Erkek	21	21,0
	Toplam	50	50,0

Tablo 1 incelendiğinde, öğrencilerin 29'unun erkek, 21'inin kız öğrenci olduğu görülmektedir.

Tablo 2: Örnekleme Alınan Ailelerin Çocuklarının Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Dağılımı

	F	%	
Sınıf	3. sınıf	25	25,0
	4. sınıf	25	25,0
	Toplam	50	50,0

Tablo 2 incelendiğinde öğrencilerin 25'nin üçüncü, 25'inin de dördüncü sınıf öğrencisi olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada velilerin özel ders alma nedenleri, özel ders sürecinde karşılaştıkları problemler ve özel dersin verimliliğinin artırılması için önerilerini tespit etmek amacıyla, araştırmacılar tarafından geliştirilen anket kullanılmıştır. Anket geliştirme aşamasında öncelikle ilgili literatür taranmış, aday sorular belirlenmiştir. 120 maddelik taslak form, kapsam ve görünüş geçerliği için sınıf öğretmenliği alanında doktorasını tamamlamış üç, ölçme ve değerlendirme alanında doktoralı iki ve dil öğretimi alanında doktoralı iki olmak üzere toplam yedi öğretim üyesinin görüşü alınarak sağlanmıştır. Uzmanlar maddeleri Lawshe analiz yöntemini dikkate alarak "amaca uygunluk", "açıklık" ve "anlaşılabilirlik" açısından değerlendirmişlerdir. Bu değerlendirmeler sonucu maddeler üzerinde gerekli düzenlemeler yapılmış ve 56 madde ölçekten çıkarılmıştır. Anketin güvenilirliği için tekrar test yöntemi kullanılmıştır. Bu uygulama çocuklarına özel ders aldırılan 45 veli ile yapılmıştır. Taslak anket formu bu veli grubuna 15 gün arayla iki kez uygulanmış ve her iki uygulama arasındaki korelasyon hesaplanmıştır. Her iki uygulamanın

sonucunda tüm maddeler için korelasyon katsayısının .87'den yüksek olduğu görülmüş ve anketin güvenilir olduğuna karar verilmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın yapılabilmesi için gerekli olan etik izin bir devlet üniversitesinin ilgili kurulundan (04.03.2024 tarih ve 2024.03 sayılı) alınmıştır. Özel ders veren öğretmenlerle yapılan istişareler sonucu araştırmanın nicel verilerinin hangi veli ve öğrencilerden toplanacağına karar verilmiştir. Bu aşamadan sonra anket formları özel öğretmen ve araştırmacının da olduğu ev ortamında veliler tarafından yanıtlanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada toplanan verilerin değerlendirmeleri için yüzde ve frekans kullanılmıştır. Bunun için SPSS 23.0 programı kullanılmış ve bulgular tablolar hâlinde sunulmuştur.

3. Bulgular

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Birinci alt problem, "Ailelerin özel ders aldırma sebepleri ve derslerden beklentileri nelerdir?" şeklindedir. Bu iki probleme ait bulgu ve yorumları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 3:Ailelerin Özel Ders Aldırma Sebepleri/ Derslerden Beklentileri

Özel ders aldırma sebepleri	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Çocuğumun düzenli ders çalışma alışkanlığı kazanması	18	18	5	5	1	1	34	34	42	42
Çocuğumun akademik başarısını artırması	16	16	2	2	2	2	32	32	48	48
Çocuğumun yazısının düzelmesi	24	24	51	51	4	4	13	13	8	8
Çocuğumun sınıf seviyesini yakalaması	22	22	22	22	5	5	29	29	22	22
Çocuğum (anne/baba ile ders çalışmak istemediğinden) evde ders çalışması	24	24	44	44	7	7	12	12	13	13
Çocuğumun (Anne/babanın ders çalıştırmak için zamanı olmadığından) evde ders çalışması	23	23	33	33	8	8	20	20	16	16
Anne/baba ve çocuk arasındaki ilişkiyi daha iyi hâle getirmek için	19	19	41	41	7	7	16	16	17	17
Çocuğumun ödevlerini yaptırmak amacıyla	25	25	46	46	4	4	20	20	5	5
Bir öğretmen gözetiminde ders çalışması amacıyla	19	19	11	11	5	5	32	32	33	33
Çocuğumu özel/proje okul sınavlarına hazırlamak amacıyla	21	21	21	21	12	12	28	28	18	18
Çocuğumun seviyesine uygun konuları anlatması amacıyla	24	24	9	9	8	8	38	38	21	21
Çocuğumun yeni nesil sorularına adapte olması amacıyla	17	17	5	5	5	5	42	42	31	31
Çocuğumun sınıf öğretmenini başarılı bulmadığımdan	61	61	30	30	6	6	1	1	2	2
Çocuğumun sınıf öğretmeninin çocuğuma karşı ilgisiz olmasından	64	64	27	27	7	7	-	-	2	2
Çocuğum okula yeterince devam edemediği için	55	55	31	31	2	2	6	6	6	6
Çocuğumun derslerinde kendini başarısız hissetmemesi için	38	38	20	20	6	6	18	18	18	18
Çocuğumun akademik temelini sağlam olması için	18	18	-	-	2	2	31	31	49	49
Çevremdeki aileler çocuklarına ders aldıracağı için	67	67	28	28	2	2	3	3	-	-
Çocuğumun psikoloğu yönlendirdiği için	63	63	23	23	4	4	7	7	3	3
Pandemi döneminde sürdürülen online eğitimin neden olduğu eksiklikleri tamamlamak için	26	26	14	14	2	2	28	28	30	30

Tablo 3'te velilerin özel öğretmenlerden beklentileri ve özel ders aldırma sebepleri gösterilmektedir. Tabloya göre ailelerin özel derslerden en büyük beklentileri çocuklarının akademik ilerlemesi olarak görülmektedir. Veliler çocuklarının akademik olarak ilerlemesi, ders çalışma alışkanlığı

kazanması, yeni nesil sorulara hazırlıklı olması ve özel/proje okulların sınavlarına hazırlanması amacıyla özel ders aldıkları söylenebilir. Diğer yandan veliler özel ders aldırırken başka özel ders aldırın ailelerden etkilenmedikleri, sınıf öğretmenlerinin performansından genel olarak memnun oldukları; sınıf öğretmenlerinin çocuğu ile ilgilendiğini düşündükleri görülmüştür. Bu bilgilerden hareketle velilerin çocuklarının akademik temellerini daha da sağlam atmak ve değişen ve gelişen eğitim-öğretim programlarına hazırlıklı olmak amacıyla özel ders aldıkları ve çocuklarının geleceğinin bu yolla erken yaşlarda şekilleneceğine inandıkları şeklinde yorumlanabilir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

İkinci alt problem, "Ailelerin özel derslerde karşılaştıkları problemler nelerdir?" şeklinde ifade edilmiştir. Bu probleme ait bulgu ve yorumları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4:Ailelerin Özel Derslerde Karşılaştıkları Problemler

Özel ders sürecinde karşılaşılan problemler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Özel ders öğretmenimin alanında yetkin olmadığını düşünüyorum.	64	64	30	30	2	2	2	2	2	2
Özel ders öğretmenim okul programı hakkında yeterince bilgili değil.	66	66	32	32	2	2	-	-	-	-
Çocuğuma özel ders aldırma rağmen yeterince ilerleme göremiyorum.	57	57	34	34	7	7	2	2	-	-
Özel ders saati çocuğumun gelişmesi için yeterli olmuyor.	48	48	34	34	9	9	9	9	-	-
Özel derslerin saat ücreti pahalı geliyor.	35	35	23	23	20	20	14	14	8	8
Özel ders öğretmenimin yoğunluğundan dolayı istediğim günde veya saatte ders alamıyorum.	51	51	44	44	3	3	2	2	-	-
Çocuğum özel ders öğretmenini ağabey/abla gibi gördüğünden dolayı yeterince ciddiye almıyor.	62	62	30	30	6	6	-	-	2	2
Özel ders olduğu saatlerde ben de evde beklemek zorunda kalıyorum.	50	50	28	28	3	3	14	14	5	5
Özel derslerde sınıf seviyesinden farklı gidildiği için ek ödev yükü oluyor.	45	45	34	34	6	6	15	15	-	-
Sınıf öğretmeni ile özel ders öğretmeni arasında koordinasyon olmadığı için ikisinin arasında iletişimi sağlamak zorunda kalıyorum.	52	52	26	26	9	9	11	11	2	2
Çocuğum ödevleri özel ders öğretmenine yaptırmak istiyor.	56	56	28	28	6	6	9	9	1	1
Çocuğum özel ders öğretmeni ile daha iyi anladığını düşündüğü için okuldaki dersleri dinlemiyor.	57	57	34	34	6	6	3	3	-	-
Çocuğum özel ders öğretmeni olmadan konuyu anlayamayacağını düşünüyor.	46	46	42	42	6	6	4	4	2	2
Çocuğum özel ders almak istemediği için ders olacağı gün agresif davranışlar sergiliyor.	58	58	26	26	6	6	8	8	2	2
Çocuğuma özel ders aldırma sınıf öğretmeni ile ilişkilerimizi olumsuz etkiledi.	67	67	31	31	1	1	1	1	-	-

Tablo 4 incelendiğinde ailelerin genel olarak özel ders sürecinde büyük bir problemle karşılaşmadıkları söylenebilir. Ailelerin en çok şikâyet ettikleri husus, özel ders ücretlerinin pahalı olmasıdır. Diğer hususlar ise çocuğun özel öğretmeni bir ağabey-abla gibi görüp ders ciddiyetinden uzaklaşması ve velinin özel ders sürecinde evde kalmak zorunda olmasıdır. Bu hususlarda da veli şikâyetlerinin asgari düzeyde olduğu söylenebilir. Sonuçta veliler istedikleri günde ve saatte istedikleri yoğunlukta ders alma olanağına sahiptirler. Dikkat çeken diğer bir husus da özel dersin bir ödev yükü yahut fazladan akademik bir yük oluşturmamasıdır. Bu durum velilerin özel dersleri çocukların akademik hayatını kolaylaştırıcı bir imkân olarak değerlendirmesinden kaynaklanabilir. Ayrıca aileler çocuklarının özel öğretmen ile sınıf öğretmeni arasında kalıp sınıf öğretmenin kendilerine ya da çocuklarına karşı olumsuz tutum sergileyeceklerini düşünmemektedir ki bu, oldukça önemli bir bulgu olarak

değerlendirilebilir. Bunun nedeni özel öğretmen, çocuğun sınıf öğretmeni ile aile arasındaki iletişimi güçlendirmesi olabilir. Son olarak aileler elde edilen bulgulardan hareketle özel dersleri okuldan bağımsız ancak okuldaki müfredata uygun ve destekleyici olarak görmektedir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Üçüncü alt problem, "Ailelerin özel derslerin etkililiğini artırmak için önerileri nelerdir?" şeklinde ifade edilmiştir. Bu probleme ait bulgu ve yorumları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 5: Ailelerin Özel Derslerin Etkililiğini Arttırmak İçin Önerileri

Veli önerileri	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Sınıf öğretmeni sınıfındaki öğrencilere özel ders vermemeli	46	46	20	20	10	10	15	15	9	9
Özel öğretmen daha uzun süre ders anlatmalı.	20	20	35	35	19	19	22	22	4	4
Özel öğretmen daha çok mola vermeli.	24	24	47	47	17	17	11	11	1	1
Özel öğretmen derse hazırlanarak gelmeli.	16	16	7	7	4	4	35	35	38	38
Özel öğretmen, çocuğumun sınıf öğretmeniyle koordineli çalışmalı.	18	18	5	5	11	11	37	37	29	29
Özel öğretmen okulda işlenen konulara paralel ilerlemeli.	15	15	6	6	10	10	45	45	24	24
Özel öğretmen dersle birlikte çocuğumun akademik olmayan sorunlarıyla da ilgilenmeli.	22	22	28	28	21	21	20	20	9	9
Özel öğretmen benim tercih ettiğim gün/saatte gelmeli.	19	19	20	20	12	12	28	28	21	21
Özel öğretmen çocuğumla ders çalışırken ağabey/abla gibi olmalı.	32	32	35	35	13	13	15	15	5	5
Özel öğretmen çocuğumla ders çalışırken gerekirse sesini yükseltmeli.	24	24	32	32	10	10	26	26	8	8
Çocuğum özel öğretmeninden daha çok çekinmeli.	34	34	43	43	9	9	6	6	8	8
Özel öğretmen gerekirse ceza vermeli.	31	31	33	33	11	11	17	17	8	8
Özel öğretmen daha yoğun ders işlemeli.	17	17	42	42	19	19	19	19	3	3
Özel öğretmen okul ödevleriyle daha çok ilgilenmeli.	22	22	23	23	12	12	40	40	3	3
Özel öğretmen daha eğlenceli ders anlatmalı.	15	15	7	7	18	18	40	40	20	20
Özel öğretmen daha ilgi çekici materyallerle derse gelmeli.	15	15	7	7	9	9	43	43	26	26
Dersler gerektiğinde yüz yüze gerektiğinde uzaktan yapılabilir.	21	21	21	21	11	11	22	22	25	25
Derslerde daha çok soru çözülmeli.	17	17	4	4	10	10	41	41	28	28
Özel öğretmen çocuğumla sohbet etmek yerine tüm zamanını ders için kullanmalı.	29	29	40	40	8	8	17	17	6	6
Özel öğretmen dersin bir kısmını kitap okumaya ayırmalı.	26	26	26	26	20	20	19	19	9	9
Özel öğretmen çocuğumla kitaplar hakkında konuşmalı.	15	15	4	4	16	16	46	46	19	19
Özel öğretmen çocuğumu spor veya sanat dalları hakkında bilgilendirip takip etmeli.	20	20	23	23	18	18	23	23	16	16
Özel öğretmen sadece sınavlara yönelik ders işlemeli.	21	21	39	39	21	21	17	17	2	2
Çocuğum konuyu tam olarak öğrenince özel öğretmen sonraki konuya geçmeli.	15	15	6	6	7	7	49	49	23	23
Dersten sonra ödev verilmeli, ertesi derste ödevler kontrol edilmeli.	16	16	2	2	9	9	44	44	29	29
Özel öğretmenin kullandığı kaynak sayısı daha fazla olmalı.	16	16	5	5	9	9	41	41	29	29
Özel öğretmen her dersten sonra beni bilgilendirmeli.	16	16	9	9	6	6	48	48	21	21
Özel öğretmen beni yönlendirerek çocuğumla daha kaliteli ders çalışmama yardımcı olmalı.	15	15	5	5	6	6	43	43	31	31

Özel öğretmene ihtiyaç duyduğum her an ulaşabilmeliyim.	15	15	10	10	7	7	45	45	23	23
Özel öğretmen dersi zorunlu durumlarda iptal ettiğimde o hafta öğretmenden başka bir gün dersi alabilmeliyim.	15	15	1	1	6	6	50	50	28	28
Ders günleri birbirinden çok uzak olmamalı.	15	15	4	4	8	8	53	53	20	20
Ders günleri ardi ardına olmamalı.	16	16	11	11	3	3	51	51	19	19
Özel öğretmen çocuğumun öğrenme stilini daha iyi anlamalı.	15	15	2	2	2	2	42	42	39	39
Özel öğretmen çocuğumun dersi kaynatmasına izin vermemeli.	16	16	2	2	1	1	45	45	36	36
Çocuğumun öğrenme durumlarının kontrolü için özel öğretmen sınavlar yapmalı.	16	16	1	1	8	8	42	42	33	33
Özel öğretmen sürekli aynı yöntemle ders anlatmamalı.	17	17	3	3	6	6	41	41	33	33
Özel öğretmen çocuğumun başarısını daha çok ödüllendirmeli.	19	19	11	11	24	24	27	27	19	19

Bu sonuçlar, velilerin temel beklentisinin özel dersleri kendilerine uygun günde ve saatte almak olduğu şeklinde yorumlanabilir. Veliler ayrıca özel derslerin kesintisiz olmasını ve derslerde verilen molaların da kısa olmasını ise istemektedir. Ayrıca zorunlu olarak iptal olan derslerin yerine aynı hafta içinde telafi dersinin yapılmasını istemektedir. Bunun sebebi, velilerin çocuklarının okulda işlenen konulardan geri kalmasını istememeleri ve derslerin iptal olması durumunda da konuların yığılmasından kaynaklı çocuklarının daha çok yorulacaklarına ilişkin kaygıları olabilir.

Alınan özel derslerde veliler; molaların kısa tutulmasını, derslerde daha çok soru çözülmesini, ders saatleri içinde öğrenci ile sohbet edilmesi yerine derse odaklanılmasını, çocukların ders dışı konuşmalarına mümkün olduğunca izin verilmemesini, derslerin sınav odaklı değil konu odaklı olarak yoğun bir şekilde işlenmesini ve ödevlerle daha çok ilgilenilmesini istemektedir. Bu bulgular velilerin özel derslerde ders dışı etkinlik ve konuşmaların yapılmamasını, bu zaman diliminde sadece ders işlenmesini ve çocuklarının ödevlerinin birlikte yapılmasını istedikleri şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca velilerin sınav başarısından çok eksik öğrenmelerin giderilmesine önem verdikleri söylenebilir.

Velilerin yoğun şekilde sohbet edilmeden ders yapılmasını beklerken akademik hususlarda çocuğuyla konuşulmasını istemesi dikkat çekmektedir. Bu bulgudan hareketle velilerin doğru kitap seçimi ve yeteri kadar kitap okumayı da ders başarısı/akademik gelişim kadar önemli gördükleri şeklinde yorumlanabilir.

Veliler yapılan her dersten sonra geri bildirim almak istemekle birlikte her istediklerinde ve her ihtiyaç duyduklarında özel öğretmene ulaşmak ve özel öğretmenin yönlendirmeleriyle birlikte ders çalışma kalitesini artırmak istemektedir. Bu bulgunun sebebi, velilerin özel öğretmenlere de sınıf öğretmenleri kadar hatta kimi durumlarda daha çok güvenmeleri olabilir. Velilerin özellikle sınav başarısı söz konusu olduğunda özel öğretmenin yönlendirmelerine göre davranma eğiliminde olduğu da söylenebilir. Zira veliler çalışılacak konuların ve soruların seçiminde özel öğretmenden yardım almaktadır. Velilerin ihtiyaç duyduğunda ya da zorlandığı yerlerde özel öğretmenlere ulaşmak istemelerinin kaynağı da bu beklenti olabilir. Bu bulgu özel öğretmenin aile, çocuk ve ders arasında problem çözücü rolünü iyi şekilde oynadığı şeklinde de yorumlanabilir.

Veliler özel derslerde çocuklarının okuldaki eksik öğrenmelerinin tamamen giderilmesini, dersten sonra çocukların ödevlendirilmesini, ertesi derste bu ödevlerin kontrol edilmesini, öğrenilen konuların unutulmaması için pekiştirme ödevleriyle desteklenmesini, bu ödevlerin de özel öğretmenler tarafından kontrol edilmesini ve çocuklarının öğrenme durumlarının sınavlarla kontrol edilmesini istemektedir. Bu bulgulardan hareketle aileler çocuklarının konuları öğrenip öğrenmediklerini, konularda eksik kalan noktaları ve öğrenilen konuları sınavlar yoluyla somut olarak görmek istedikleri, özel öğretmenin performansını bu şekilde değerlendirmek istedikleri, ödevlendirme ve ödev kontrolleri gibi olgulara zaman ayırmak yerine zamanlarını çocuklarıyla daha farklı değerlendirmek istedikleri şeklinde yorumlanabilir.

Veliler özel derslerde genel olarak çocuklarının öğretmenden korkmasını, çekinmesini veya öğretmenin çocuklarına ceza vermesini istememektedir. Velinin bu konudaki beklentisi daha çok özel öğretmenlerin daha eğlenceli ders anlatmaları, derslere çeşitli kaynak/materyallerle ve hazırlıklı

gelmeleri ayrıca çocuğuna uygun yöntem teknikle ders anlatması şeklindedir. Ayrıca veliler özel öğretmenlerin çocuklarına ağabey/abla gibi değil öğretmen kimliğinde yaklaşmasını beklemektedir. Bu bulgulardan hareketle, velilerin okulda çocuklarının davranışları, hataları ya da anlaşılması nedenleriyle cezalandırılması gibi durumların özel derslerde yaşanmasını istemedikleri şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca bu bulgular velilerin, çocuklarının disiplin sorunlarının okul öğretmenlerinden kaynaklandığını (derslere hazırlıksız gelme, yeterli çeşitlikte kaynak kullanmama, öğrenciye uygun yöntemle ders anlatmama veya derslerin sürekli aynı yöntemlerle anlatılması vb. nedeniyle sıkıcı geçmesinden dolayı) düşündüğü şeklinde de yorumlanabilir. Ancak bu bulguyla beraber velilerin özel derste de disiplini öncelediği de söylenmelidir.

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Araştırmada elde edilen sonuçlar şu şekilde sıralanabilir:

- Velilerin özel derslerden temel beklentisi, çocuklarının akademik başarısının yükselmesidir.
- Veliler, akademik temellerinin sağlam atılması amacıyla çocuklarına özel ders aldırılmaktadır.
- Veliler özel öğretmenden çocuklarını değişen soru türlerine hazır hâle getirmesini beklemektedir.
- Velilerin özel ders almadaki diğer önemli sebep ise çocuklarını özel ve proje okul sınavlarına hazırlamaktır.
- Veliler genel olarak çocuklarına ödev yaptırmak amacıyla özel ders aldırılmamaktadır.
- Aileler genel olarak özel derslerle birlikte çocuklarındaki akademik ilerlemeyi memnundur.
- Veliler, öğretmenden, öğretmen rolünde derslerini işlemesini beklemektedir.
- Veliler genel olarak özel ders saatlerinde çocuklarını özel öğretmenle bırakıp kendi günlük rutinlerine devam etmek istemektedir.
- Velilerin genel olarak özel öğretmenden, özel derslerden ve özel derslerle ilerlenen süreçten memnun oldukları görülmektedir. Ancak aileler, genel olarak özel ders ücretlerini yüksek bulmaktadır.
- Öğretmenler özel derslerine önceden hazırlık yaparak ve çeşitli öğretim materyalleri geliştirerek gelmelidirler.
- Öğretmenler derslerde mümkün olduğunca öğrencileriyle ders dışı konuşmalarını kısa tutmalı bu konuşmaları ders aralarında veya ders dışında yapmalıdır.
- Özel öğretmenler, aileleri dersler ve süreç hakkında düzenli olarak bilgilendirmelidir.
- Öğretmen derslerini monotonluktan uzak ve mümkün olduğunca eğlenceli bir şekilde anlatmalıdır.
- Öğrenci konuyu yeteri kadar öğrenmeden özel öğretmen başka bir konuya geçmemeye dikkat etmelidir.

Tartışma

Araştırma sonucunda ailelerin özel ders aldırılmalarının en temel sebebinin öğrencilerin akademik başarısını yükseltmek olduğu görülmüştür. İlgili literatürde bu bulguyu destekleyen çok sayıda araştırma vardır. Örneğin Baştürk ve Doğan (2010), Keskin-Demirer (2011), Saracaloğlu ve diğerleri (2014), Kösterelioğlu (2015), Yıldızhan (2015) ve Tuna ve diğerleri (2017) yaptıkları çalışmalarda ailelerin çocuklarına özel ders aldırma sebeplerinin başında akademik başarı ile birlikte sınav başarısını göstermektedir. Ailelerin çocukları için yaşadığı akademik başarı endişesi aileleri özel ders almaya yönlendirmektedir (Song vd., 2013). Ayrıca Baker ve diğerleri (2001) ile Guill ve Bos (2014) yaptıkları araştırmada özel ders alan öğrencilerin akademik başarısının özel ders almayan öğrencilerin akademik başarısına göre yüksek olduğunu ortaya koymuşlardır. Ancak elde edilen bulgularına göre aileler her ne kadar özel ders aldırılmada temel amaçlarının akademik başarıyı yükseltmek olduğunu belirtse de genel anlamda çocuklarının sınıf öğretmenlerinden ve bu öğretmenlerin verdiği eğitimlerden memnundurlar. Hatta bazı aileler çocuklarının kendi sınıf öğretmenlerinden özel ders almayı tercih etmektedir. Bu sonuçlara göre ailelerin ilkökulda özel derse aldırılmalarının temelinde eğitim sisteminin yetersizliği, okulun fiziki şartlarının ya da öğretmenin yetersizliği gibi durumlar değil, çocuklarının geleceklerinden kaygı duymaları ve çocuklarının akademik temellerinin sağlam atılması isteği yatmaktadır. Oysa ilgili literatür incelendiğinde farklı sonuçlara ulaşan araştırmalar görülmektedir. Pallegedara ve Mottaleb (2018) yaptıkları araştırmada özel derslerin bu denli yaygın olmasının eğitim sistemindeki kalite düşüklüğünden ve öğretmenlerin yetersiz olmalarından kaynaklandığını belirtmektedir. Yılmaz ve Altinkurt (2011) da yaptıkları araştırma sonucunda öğretmen yetersizliğinin aileleri özel ders aldırılmaya yönlendirdiğini belirtmişlerdir. Tsiplakdes (2018) araştırmasında aileleri özel derslere yönlendiren

nedenlerinden birinin eğitim sisteminin yetersizliği olduğunu ifade etmiştir. Dawson (2009) ise araştırmasında okullardaki yetersiz eğitimin aileleri özel ders aldırma yönüne yönlendiren önemli bir etken olduğunu belirtmektedir. Bu durum, Türkiye'de ilköğretim düzeyinde eğitimin niteliğinin görece olarak yüksek olduğu ancak ailelerin ilköğretimine büyük önem verdiği şekilde yorumlanabilir.

Aileleri özel öğretmenle çalışmaya iten temel sebeplerden biri de çocuklarıyla yeteri kadar ilgilendiklerini düşünmemeleri olabilir. Zira Türkan (2019) araştırmasında ailelerin çocuklarının akademik başarısından kendilerinin sorumlu olduğunu düşündükleri ve bu sorumluluğu yeterince yerine getiremediklerini düşünmelerinden dolayı çocuklarına özel ders aldırma düşüncesini benimsediklerini dile getirmiştir. Davis'e (2013) göre de aileler çocuklarının eğitim sorumluluklarını hafifletmek amacıyla çocuklarına özel ders aldırabilmektedir. Kösterelioğlu (2015) ve Rutz ve Balkan (2016) da çocukların eğitim sorumluluklarının ailelere ait olduğunu ve ailelerin bu sorumluluklarını azaltmak ya da bu sorumluluktan tamamen sıyrılabilmek için özel ders aldırma gibi çeşitli arayışlar içine girebildiklerini belirtmişlerdir. Buna göre araştırma sonucunda elde edilen bulgular ile literatürdeki bulguların benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Elde edilen bulgulara göre aileler özel öğretmenin öğrenciye olan katkısından memnun olma düzeyleri oldukça yüksektir. Özel derslerle birlikte öğrencilerin derslerindeki başarılarının gözle görünür şekilde yükselmesi ailelerin özel öğretmene ve özel ders sürecine olan güveninin artmasını sağlamaktadır. Özel öğretmene duyulan güven sayesinde aileler çocuklarının okul dersleri ve ödevleriyle daha az ilgilenmekte ve çocuklarına olan akademik başarıya yönelik sorumluluklarının da önemli oranda azaldığını düşünmektedir. Bu sebeplerden ötürü aileler gelecekte de özel ders almaya devam etme eğilimindedir. Bu durumun sebebi, yukarıda da tartışıldığı üzere özel derslerle çocuklarının akademik başarısının yükselmesi ve derslere karşı ilgi ve isteklerinin artması ile birlikte ailelerin çocuklarının akademik hayatına yönelik duydukları kaygı ve sorumluluklarının önemli ölçüde azalması olabilir.

Öneriler

Velilerin özel derslerden temel beklentisi, çocukların akademik başarısını yükseltmektir. Veliler özel derslerden genel olarak memnun olsalar da ekonomik maliyet ve günlük planları sınırlandırması ise temel şikâyet konularıdır. Veliler özel dersin daha etkili olması için ise özel öğretmenlerin derslere gelmeden önce o günkü ders hazırlığını yaparak derse gelmelerini, derslerini anlatırken ağabey/abla rolü yerine öğretmen rolüyle derslerini anlatmalarını, derslerde verilen molaları mümkün olduğunca kısa tutmaları, ders sonunda kendilerini dersler hakkında bilgilendirmelerini önermektedir. Bu hususlar göz önüne alındığında veli, öğretmen ve eğitim yöneticilerine şunlar önerilebilir:

Çocuklarına özel ders aldırarak aileler yapılan anket sonuçlarına göre öğretmenlerin özel derslerden maksimum akademik başarı elde etmesi için şu hususlara dikkat etmesi önerilebilir: Özel öğretmenler derslerini işlerken öğrencilerin dersleri suiistimal etmemesi için öğretmen rolünden ayrılmadan belirli bir disiplin çerçevesinde işlemelidirler. Bir başka deyişle özel öğretmenler öğrenciyle bir ağabey, abla gibi değil sınıf ortamındaki öğretmen gibi dersleri işlemelidirler. Öğretmenler özel derslerine önceden hazırlık yaparak ve çeşitli öğretim materyalleri geliştirerek gelmelidirler. Öğretmenler derslerde mümkün olduğunca öğrencileriyle ders dışı konuşmalarını kısa tutmalı, bu konuşmaları ders aralarında veya ders dışında yapmalıdır. Özel öğretmenlere özel derslerinde konu ve soru çözümü odaklı olmaları tavsiye edilebilir. Aileler özel ders öğretmeni seçerken öncelikli olarak sınıf öğretmenliği bölümü mezunu olan bir öğretmen olmasına özen göstermelidirler. Uygulanmakta olan öğretim programını bilmeyen; geçerli öğretim programına ait kazanımlara hâkim olmayan öğrenci ya da kişileri özel ders için tercih etmemelidirler. Öğrencilere okullarda yeterince söz hakkı verilmediğinden ve öğrenciler, okulda kendilerinin yeterince anlaşamadıklarını düşündüklerinden, kişisel problemleri hakkında özel öğretmenle konuşma eğilimindedir. Bu nedenle aileler özel öğretmen ve öğrenci arasında gerçekleşen konuşmaları gereksiz ve ders süresinden kayıp olarak nitelendirmemeli; bunu bir kişisel rehberlik faaliyeti olarak değerlendirmelidir. Bir başka deyişle aileler yeri geldikçe özel öğretmenin çocuklarına kişisel rehberlik yapmasına fırsat tanımalıdır. Aileler, çocuklarının akademik eksikliklerini gidermek ve akademik başarılarını yükseltmek amacıyla aldıkları özel derslerin tek başına yeterli olmayacağını ve özel öğretmenin gelmediği günlerde kendileri de çocuklarıyla birlikte ders çalışmak durumunda olduklarını unutmamalıdır.

5. Kaynakça

Anıt, Z. (2021). *Türk eğitim sistemine ve lise sosyoloji ders kitaplarına yüklenen ideolojik görevin eleştirisi* (Yayın No. 660799) [Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

- Baker, D. P., Akiba, M., LeTendre, G. K., & Wiseman, A. W. (2001). Worldwide shadow education: Outside-school learning, institutional quality of schooling, and cross-national mathematics achievement. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 23(1), 1-17. <https://doi.org/10.3102/O1623737023001001>
- Baştürk, S., & Doğan, S. (2010). Lise öğretmenlerinin özel dershaneler hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(2), 135-157.
- Bray, M., Kwo, O., & Jokic, B. (Eds.). (2016). *Researching private supplementary tutoring: Methodological lessons from diverse cultures*. Springer.
- Bray, M., & Lykins, C. (2012). *Shadow education: Private supplementary tutoring and its implications for policy makers in Asia*. Asian Development Bank.
- Celep, C., Kıran, H., Balcı, A., Sarpkaya, R., Yücel, C., Doğan-Kılıç, E., Arslan, H., Üstün, A., & Yılmaz, M. (2014). *Eğitim bilimine giriş*. Anı Yayıncılık.
- Ceran, D. (2002). Mürebbiyelik ve Türk romanında bazı mürebbiye tipleri. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (12), 215-227.
- Çağlayan, Y. (2015). *Tahrif-i tedrisat: Sistem eğitiminden eğitim sistemine*. Etkileşim Yayınları.
- Davis, J. (2013). *Educational legitimation and parental aspiration: Private tutoring in Perth, Western Australia*. [Doctoral dissertation, The University of Western Australia].
- Dawson, W. (2009). 'The tricks of the teacher': Shadow education and corruption in Cambodia. In S. P. Heynemann (Ed.), *Buying your way into heaven* (pp. 51-73). Brill.
- Dinçer, M. (2003). Eğitimin toplumsal değişim sürecindeki gücü. *Ege Eğitim Dergisi*, 3(1), 102-112.
- Gordon, E. E., & Gordon, E. H. (1990). *Centuries of tutoring: A history of alternative education in America and western europe*. University Press of America.
- Guill, K., & Bos, W. (2014). Effectiveness of private tutoring in mathematics with regard to subjective and objective indicators of academic achievement. Evidence from a German secondary school sample. *Journal for Educational Research Online*, 6(1), 34-67. <https://doi.org/10.25656/01:8840>
- Gümüş, S. (2021). *Gölge eğitim faaliyetlerinin sosyal politika bağlamında değerlendirilmesi* (Yayın No. 697729) [Doktora Tezi, Yalova Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Keskin-Demirer, D. (2011). *Eğitimde paradigma değişimi: Gölge eğitim* (Yayın No. 291293) [Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Kösterelioğlu, İ. (2015). Private courses in education or education in private courses?. *International Online Journal of Educational Sciences*, 7(1), 203-218.
- Örдем, Ö. (2015). Servet-i fünun dönemi romanında mürebbiyeler: Yabancı ve yabancılaşma. *Electronic Turkish Studies*, 10(10), 719-732.
- Pallegedra, A., & Mottaleb, K. A. (2018). Patterns and determinants of private tutoring: The case of Bangladesh households. *International Journal of Educational Development*, 59, 43-50. <https://doi.org/10.1016/j.ijedudev.2017.10.004>
- Pehlivan, A. (2015). *Açık ve örgün eğitim sosyal bilgiler ders kitapları ve öğretim programında somut olmayan kültürel miras öğelerinin incelenmesi* (Yayın No. 415881) [Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Rutz, H. J., & Balkan, E. M. (2016). *Sınıfın yeniden üretimi: Eğitim, neoliberalizm ve İstanbul'da yeni orta sınıfın yükselişi*. (Çev., N. Balkan). H2O Yayınevi, s.?. (Orijinal çalışma x tarihinde yayımlandı).
- Saracaloğlu, A., Gündoğdu, K., Başara-Baydilek, N., & Uça, S. (2014). Türkiye, Güney Kore ve Japonya'da dershanecilik sisteminin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi* (51), 417-433.
- Silova, I. (2009). *Private supplementary tutoring in Central Asia*. International Institute for Educational Planning.
- Song, K. O., Park, H. J., & Sang, K. A. (2013). A cross-national analysis of the student-and school level factors affecting the demand for private tutoring. *Asia Pacific Education Review*, 14, 125-139. <https://doi.org/10.1007/s12564-012-9236-7>
- Subaşı, M., & Okumuş, K. (2017). Bir araştırma yöntemi olarak durum çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 419-426.
- Töremen, F. (2009). Türk eğitim sisteminin amaçları, temel ilkeleri ve genel yapısı. V. Çelik (Ed.), *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi içinde* (ss. 1-16). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Tsiplakides, I. (2018). Shadow education and social class inequalities in secondary education in Greece: The case of teaching English as a foreign language. *International Journal of Sociology of Education*, 7(1), 71-93. <https://doi.org/10.17583/rise.2018.2987>
- Tuna, A., Biber, A. Ç., Polat, A. C., Altınok, F., & Küçüköğlü, U. (2017). Ortaokullarda uygulanan destekleme ve yetiştirme kurslarına dair öğrenci görüşleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(23), 103-119.
- Türkan, A. (2019). *Ortaöğretim öğrencilerinin özel ders eğilimleri ve paydaşların özel derse yönelik görüşleri* (Yayın No. 581276) [Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Ulu, C. (2014). Osmanlı Devleti'nin son döneminde mürebbiyelik müessesesi. *Electronic Turkish Studies*, 9(1), 595-610.
- Yıldızhan, Y. H. (2015). *Okul dışı eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi ve toplumun beklentisi (Ankara ili örneği)* (Yayın No. 395042) [Doktora Tezi, Dumlupınar Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Yılmaz, K., & Altinkurt, Y. (2011). Öğretmen adaylarının Türk eğitim sisteminin sorunlarına ilişkin görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 942-973.